

UPA2022/30: Meeqqat ADHD-mik aamma autisme-mik nappaateqartut siusinnerusukkut paasineqartarnissaannut qanoq pitsanngorsaasoqarsinnaaneranut pilersaarummik Naalackersuisut suliaqaqqullugit peqquneqarnissaannut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. (Inatsisartunut ilaasortaqa Mikivisuk Thomassen, Inuit Ataqatigiit)

UPA2022/78: Meeqqanut ikiorsiinerit pigasuartuunngitsut timikkut aammalu tarnip pissusaat pillugu immikkoortortaqaarfimmut innersuunneqarnermiit annerpaamik qaammat ataaseq ingerlasimanissaanik anguniagalimmik innersuussinissaq kisitsisilersuinissarlu siunertaralugu tarnip pissusaa pillugu aammalu meeqqat timikkut nakorsiartarfianneersunik sukkasuumik suligasuartussanik suleqatigiissitaliornissamik Naalackersuisut pilersitsinissaat siunertaralugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Suleqatigiissitap taamatuttaaq aningaasatigut sulisutigullu pisariaqartitat ersarissassavaat. Suleqatigiissitap innersuussassat kisitsinerillu UPA 2023 nallertinnagu naammassimassavaat.. (Inatsisartunut Ilaasortaqa Anna Wangenheim, Demokraatit)

UPA2022/89: Meeqqat ADHD-eqartut, ADD-eertut, autismeqartut aammalu/imaluunniit angstertut suussusersineqarnissaat taamaasillutalu ikiorsinnaanissaat qanoq pikkoriffiginerulersinnaanerinit tigussaasunik innersuussuteqartussanik suleqatingiinnik immikkut ilisimasalinnik pilersinnissaanik Naalackersuisut peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Suleqatingiit immikkut ilisimasallit innersuussutit 1. juni 2023 nallertinnagu saqqummiutissavai. (Inatsisartunut Ilaasortaqa Nivi Olsen, Demokraatit)

Akissuteqaat

(Meeqqanut, Inuusuttunut, Ilaqtariinnut Peqqissutsimullu Naalackersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Naalackersuisut aalajangiiffigisassatut siunnersuutigineqartunut qujapput. Immikkoortut 30/78/89 ataatsimut suliarineqassapput, tamarmik meeqqat inuusuttullu tarnimikkut inissisimaneranut suussusersinissamullu tunngammata.

Aallaqqaasiuutigalugu naqissutigilaassavara suussusersinernut tunngatillugu, assersuutigalugu ADHD imal. autisme, atugarliornermik, ilikkarsinnaannginnermik imal. allatigut isumaqartaqariaqanngimmat. Nappaammik suussusersinermi suussusersineq sumut atorneqassanersoq aammalu meeqqanut ataasiakkaanut suliniutit/ikiorsiissutit sorliit aallartinneqassanersut erseqqissarneqassapput. Naalackersuisut inuit nappaataat pinnagit inuttulli ataasiakkaatut tamarmik isigineqartarnissaat pingaaruteqarluinnartuusoq isumaqarput. Tamanna meeraq ulluunerani paaqqinnittarfimmiippat, meeqqat atuarfianiippat imal. paaqqinnittarfinni allaniikkaluarpalluunniit atuuttuassaaq.

Naalackersuisut siunnersuuteqartut Peqqinnissaqarfimmi meeqqanik inuusuttunillu sullissinerup pitsanngorsarneqarnissaanik isumaqatigaat. Taamaattumik meeqqanut inuusuttunullu tarnip pissusaanik ilisimasalimmut utaqqisarnerup sivikillineqarnissaanut AIS2023-mi ukiumut 3 mio. kr.-nik immikkoortitsisoqarsimavoq. Meeqqat inuusuttullu eqqortumik sapinngisamillu piaarnerpaamik ikiorneqartarnissaannut sivikinnerusumik utaqqisarnissaq pingaaruteqarpoq. Taamatuttaaq Naalackersuisut ukiunut aggersunut tarnip pissusaanut suliaasaqarfimmut tamarmut ineriartortitsinissamik pilersaarusiortoqarnissaa kissaatigaat.

Taamatuttaaq Dronning Ingridip Napparsimavissuani nuna tamakkerlugu meeqqanut

immikkoortortaarfimmik pilersitsisoqarnissaa sulissutigerusupparput. Taamaattumik pissutsit pitsaanerusunnngortinniarlugit katsorsaasarerillu pitsaanerulersinniarlugit nuna tamakkerlugu meeqqanut immikkoortortaarfissamut AIS23-mi ukiumut 8,7 mio. kr.-nik immikkoortitsisoqarsimavoq.

Meeqqanut, Inuusuttunut, Ilaqutariinnut Peqqissutsimullu Naalakkersuisutut Aningaasanut Inatsimmut siunnersuummi pingaarnersuinerit taakku nuannaarutigeqaakka tamannalu pitsaasumik siumut alloriarnertut isigalugu.

Nalinginnaasumik meeqqap imal. inuusuttup angajoqqaavisa, meeraaqqerisut, meeqperiviup imal. atuarfiup meeraq/inuusuttoq atugarlioraangat paasisarpaat. Siullertut meeraq attaveqaatigiit iluanni tapersorneqarnissaa ataqatigiissaakkamillu ikiorserneqarnissaa sulissutigineqartarpoq. Kommunimi meeqqanut inuusuttunullu siunnersuisarfik MISI, attavigineratigut perorsaanikkut tarnip pissusaatigut nalilersuisoqarnissaannik qinnuteqartoqarsinnaavoq, tassami atugarliornermut pissuserissaarsinnaannginnermullu peqqutaasinnaasut arlaqarsinnaammata. MISI tarnikkut nappaateqartoqarneranik pasitsaasaqarunik najukkami peqqissaavimmut saaffiginnissapput. Tassani sumiiffimmi nakorsaasup aggersaanermikkut timikkut tarnikkullu tunngaviusumik tamakkiisumillu nalilersuisoqarnissaa anguniarlugu Tarnip Pissusaanut Suliassaqarfimmut innersuunneqassanersoq aalajangiisaaq. Innersuusinermi MISImit oqaaseqaatit imal. innersuusinnissamut nalunaarusiat ilanngunneqassallutik. Tarnip Pissusaanut Suliassaqarfimmi innersuunneqartumik suliagarnermi meeraq tarnimikkut nappaatillit nakorsiartarfianukartassanersoq taamaattoqassappallu qanoq sullinneqassanersoq nalilersorneqassaaq. Piaartumik unitsinneqarsinnaavoq, Nuummi orniguttarluni katsorsartittoqarsinnaavoq, attaveqaatigut nakorsiarnertut ingerlanneqarsinnaavoq imal. immikkut ilisimasalimmit tikeraartoqarnerani aggersaasoqarsinnaalluni. Utaqqineq annerpaamik ukiumik ataatsimik sivilissuseqarsinnaavoq, qaqugukkat immikkut ilisimasalimmik tikeraartoqarnissaa ajornartorsiullu sorliunersoq apeqqutaagamik.

Meeqqanut nappaammik sussusersisoqarnissaa kingornalu eqqortumik katsorsarneqalernissap piaartumik pinissaa pingaaruteqarpoq. Aningaasaliissutigineqartut najukkani ornigulluni meeqqat inuusuttullu tarnimikkut nappaateqartut, tarnimikkut nappaatillit nakorsiartarfianut attaveqarsimanngitsut kisitsisaatigineqanngittullu kisitsisaatigilernissaanut suliagarnermut aammattaaq atorneqassapput.

Peqqinnissaqarfimmi Tarnip Pissusaanut Suliassaqarfimmi pitsanngorsaasoqassappat, napparsimallutik uninngareersut ulluinarminnut naapertuuttumik inuulluarnissaannut inuiaqatigiinnut tapersiinnissamut suliniutit pioreersut pisariaqartinneqarput assersuutigalugu atonerluisuunermut katsorsartinnerit, najugaqaatigiinnut neqeroorutaasartut, ikorfartortit, aningaasarsiaqarneq il.il. Inunnut ADHD-qartunut, ADD-qartunut aamma autismeqartunut Peqqinnissaqarfimmut attaveqarneq ulluinarsiuataaneq ajorpoq, taakkunungami katsorsartinnerup annerpaartaa ulluinnaani pisarpoq, meeqqanut imal. inuussuttuaqqamut aalajangersimasumik pilersaarusiukkamik toqqissisimanartumillu inuuneqarneq, tamanna soorlu atuarfimmi, meeqperivimmi angerlarsimaffimmilu pisarpoq.

Suliassaqarfimmi taakkunani suliniutit aallartisarneqareerput. Ilaatigut Meeqqanut Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisoqarfiup Perorsaanermik Ilinniarfik suleqatigalugu allagartartaarutaasumik immikkut perorsaanermut ilinniarfimmik pilersitsiniarmat. Ilinniagaq isumaginninnermut suliassaqarfiup iluani ilinniartitsiniarnermut suliniutaavoq.

Taamatuttaaq meeqqanut suli atualinngitsunut 0-6-nut ukiulinnut periusissiortoqarpoq tamanna ilaatigut siusinaartumik meeqqat atugarissaanik paasiniaanissaq aaqqissuusamillu ingerlatsisoqarnissaa

qulakkeerniarlugu. Periusissiap ilaatigut ”Meeqqat 0-18” aamma ”Siusinaartumik iliuseqarneq” misilittakkanit tunngaveqarpoq, tamannalu ilaatigut meeqqanik atugarliortunik siusinaartumik paasisaqarnissaq meeqqanullu ilaqutariinnullu immikkut pisariaqartitsisunut tapersersuinissaq suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinnernik pitsanngorsaanissaanikkut ingerlanneqassaaq. Periusissiamittaaq meeqqanik immikkut pisariaqartitsisunik soorlu ADHD-nik autismeqartunillu paasinniarnissamat ulluunerani paaqqinnittarfinni sulisunik piginnaanngorsaqqittoqarsinnaanissaanik pilersaaruserfeqartoq.

Naalackersuisut Peqqinnissaqarfimmi meeqqanut inuusuttunullu atugassarititaasut pitsanngorsarnissaanik suliap ingerlateqqinnissaa pingaaruteqarsoraat, taamaattumik AIS23-imi suliassa qarfimmut aningaasanik pingaarnersuisoqarnissaa kissaatigineqarpoq.

Tamanna tunuliaqutaralugu Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuuteqarput.

UKA2022/30/89-imut allannguutissatut siunnersuutit tullinnguuttut saqqummiunneqarput.

”Peqqinnissaqarfimmi tarnip pissusaanut, tassunga ilanngullugit meeqqanut inuusuttunullu tarnip pissusaanik ilisimasalinnut tunngasutigut ineriartortitsinissamat Naalackersuisut pilersaarummik suliaqarnissaannut peqquneqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Pilersaarut pitsaaneruseqarnissamat, paasiniaaqqissaartarnermut tarnip pissusaanillu ilisimasalimmit katsorsaasarnermut suliniutissatut siunnersuutiniq tigussaasunik imaqassaaq. Ineriartortitsinissamat pilersaarut kingusinnerpaamik UPA2024-mi saqqummiunneqassaaq”

Tamatuma saniatigut UKA22/78-imut allannguutissatut siunnersuut tullinnguuttoq saqqummiunneqarpoq:

”Naalackersuisut Dronning Ingridip Napparsimavissuani nuna tamakkerlugu meeqqanut immikkoortortaqarfimmik pilersitsinikkut atugassarititaasunik pitsanngorsaanissaanik aammalu Meeqqanut Inuusuttunullu tarnip pissusaanut ilisimasalinni atugassarititaasut utaqqisarnerillu sivikillisinnissaannut peqquneqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Tamatuma saniatigut suliamut ilisimasatigut piginnaasanik isumalluutinillu pisariaqartitsisoqassappat, taakku misissoqqissaarneqassappat taamaalilluni paasiniaaqqissaarnissat pinasuannngitsut annerpaamik qaammammik ataatsimik sivisutigisumik utaqqineqartalerniassammata. Naalackersuisut nassuiaammik, aningaasaqarnikkut naatsorsuinernik imalimmik kingusinnerpaamik UPA2024-mi saqqummiissappat.”